

פרשת נח

אלה תולדות נח (בראשית ו ט) רבי חייא פתח (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר^א זכאין אינון ישראל דמשתדלי באורייתא וידעי ארחין דאורייתא^ב דבגינהי יזכו ללעמא דאתי תא חזיה כל ישראל אית לון חולקא לעלמא דאתי מאי טעמא^ב בגין דנטרין ברית^ב דעלמא אתקיים עליה כמה דאת אמר (ירמיה לג כה) אם לא ברית^ב יומם ולילה^ב חקותי^ב שמים^ב וארץ^ב לא שמת^ב ועל דא ישראל^ב דנטרי ברית^ב וקבילוי^ב ליה אית לון חולקא בעלמא דאתי ולא עוד אלא^ב בגין כך אקרון צדיקים:

"אלה תולדות נח". רבי חייא פתח, "ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר". אשריהם ישראל שעוסקים בתורה ויודעים דרכי התורה שבגללה יזכו לעולם הבא. בא וראה, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, למה, משום ששומרים הברית שהעולם עומד עליה, כמו שנאמר "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת", ועל זה ישראל ששומרים הברית וקבלו אותה, יש להם חלק לעולם הבא. ולא עוד, אלא לכן נקראו צדיקים.

מכאן אוליפנא כל מאן דנטיר האי ברית^ב דעלמא אתקיים עליה אקרי צדיק מנא לן מיוסף^ב בגין דנטר ליה לברית עלמא זכה דאקרי צדיק ועל כך ועמך כלם צדיקים^ב לעולם יירשו ארץ^ב (ישעיה ס כא) רבי אלעזר אמר אלה בכל אתר פסל את הראשונים^ב תנינן וכו' מה כתיב לעילא בפרשתא דבראשית (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו' ההוא נהר^ב דנגיד ונפיק ועייל לגנתא^ב ואשקי ליה משקיו דלעילא^ב ועביד ליה נייחא^ב ועביד איבינ^ב ורבי זרעין^ב והוא כדין נייחא [לכלא] (דכלא) ודא^ב נייחא ליה לגנתא^ב ודא עביד נייחא ביה^ב [נ"א לגנתא וגנתא נייחא ביה] כמה דאת אמר כי בו שבת^ב (בראשית ג ג) וכתיב (שם ב ג) וישבות^ב ביום^ב השביעי^ב ודא^ב יט רזא דמלה^ב דא עביד תולדות ולא אחרא^ב:

מכאן למדנו, כל מי ששומר הברית הזו שהעולם עומד עליה, נקרא צדיק. מנין לנו, מיוסף, משום ששמר את ברית העולם זכה שנקרא צדיק. ועל כך "ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ". רבי אלעזר אמר, "אלה" בכל מקום פסל את הראשונים, שנינו וכו'. מה כתוב למעלה בפרשת בראשית, "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'". אותו הנהר ששופע ויוצא ונכנס לגן ומשקה אותו מהשקאה שלמעלה, ועושה לו נחת ועושה פירות ומגדל זרעים, הוא אז נוח לכל, וזה נוח לגן, וזה עושה מנוחה בו (לגן, והגן נוח בו), כמו שנאמר "כי בו שבת", וכתוב "וישבות ביום השביעי". וזה סוד שדבר הזה עושה תולדות ולא אחר.

תא חזי^ב [כגוונא דא] נח^ב לתתא קיימא [קדישא הוה] דוגמא דלעילא ועל דא אקרי איש האדמה^ב ורזא אוליפנא דהא נח^ב אצטריך לתיבה^ב לאתחברא בה ולקיימא זרעא דכולא דכתיב

בא וראה, כדוגמא זו נח למטה הברית הקדוש היה דוגמא שלמעלה, ועל זה נקרא "איש האדמה". וסוד למדנו, שהרי נח הצטרך לתיבה להתחבר עמה

מאיר הזהר

עליה ז"מ (נ"א). כב. שחיד צנסיון ישיג מדרגות רבות (רמ"ו). כג. בהטרפות יחד נק' צדיקים אצל יחד לא נקרא צדיק כ"א על ידי נסיון (רמ"ו). כד. ארץ העליונה היא הבינה (מ"מ). עיין בפרדס בשער לנורות ועיין סוד נח ומיצתו בתקונים תקון כח דף נו ע"א ודף נה מצואר שם כל הפרשה בדרך נסתר (ד"א). כה. שכל תולדות הראשונים לא אתקיימו (יהל אור). כו. יסוד מושך הטיפה מהמות ונכנס במלכות (רמ"ו). כז. מלכות (מ"מ). כח. שנמשך היסוד טיפה למלכות ממוחי א"א שנקללים בו (מ"מ). כט. כי היסוד נחת רוח למלכות (רמ"ו). ע"י זהר הרקיע. ל. הנשמות להגדיל הנטיעות (רמ"ו). מ"ד (רמ"ו). מלאכים (מ"מ). איבין קאי על נשמות נבראות ורעין קאי על מלאכים הנבראים עם הנשמות (נ"א). לא. נשמות (מ"מ). מ"ן (רמ"ו). לז. יסוד (רמ"ו). לב. ליסוד (רמ"ו). לד. והיסוד יש לו נחת רוח במלכות (רמ"ו). לה. במלכות שבת היסוד (רמ"ו). לו. הזכר (רמ"ו). לז. נוקבא (רמ"ו). לח. פ"י השציתה היא ע"י היסוד שנק' שציעי כשנתחיל מצניה (מ"מ). לט. ודא (דפ"ו). מ. פ"י שאין אלה פוקל שום דבר, אלא לפסול שהיסוד הוא המוליד ולא אחר (רמ"ו). מא. פ"י היינו אלה פוקל. א"מ (נ"א). מב. כח ע"צ (הערת הזוהר). מג. פ"י אחר לפרש כפל נח נח. מד. יסוד בעל המלכות (רמ"ו). מה. היסוד (רמ"ו). מו. למלכות כי אין לו מקום אחר להשפיע רק שם (רמ"ו).

א. צדיקים הם ישראל צמורה וצמנות ועי"ז יזכו לחיי העוה"ב ועי' לעיל לג ע"ב ולקמן ריש ויחי (ד"א). ב. ת"ת (רמ"ו). ג. שהתורה ת"ת (רמ"ו). ד. בינה ממש (רמ"ו). ה. פ"י אפי' דלא ידעי אורייתא. א"מ (נ"א). ו. חלק דוקא משא"כ התורה צנינה זכון לעלמא (נ"א). ז. חלק מן המלכות (רמ"ו). ח. מאחה סיבה זוכים (רמ"ו). ט. פ"י יסוד דז"א (מ"מ). י. מלכות ניוזנת ממנו (רמ"ו). פ"י מלכות שנקרא עולם קיומה על היסוד (מ"מ). מלטמא צביאות אסורות שהמילה היא מנוה גדולה דעלמא אתקיים עליה והרי הוא מקיים כל העולם כולו (נ"א). יא. יסוד המייחד (רמ"ו). יב. ת"ת ומלכות (רמ"ו). יג. שפע (רמ"ו). יד. לת"ת (רמ"ו). טו. למלכות (רמ"ו). טז. אידי דחציבה ליה אקדמיה שהמקבלו ואינו שומרו כאלו לא קבלו. א"י כי זמן הנטייה הוא מיום היווה לאיש יצרו ומתגבר עליו ושומרו ואח"כ כשיהיה לו בן מקבל המנוה למולו (נ"א). יז. שמירה ולא צנסיון (רמ"ו). יח. הכוונה כמש"ל שהרי גם האומות יש בהם מולים ונקראים ערלים וז"ש ישראל ששמרו (שבת) וקבלו מועיל מה ששומרים אצל האומות כיון שלא קיבלו ליה צסויי אע"ג דנטרו ליה לאו כלום הוא חוץ מגרים (רמ"ו). יט. כי גם באומות יש בהם מולין (זהר הרקיע). יק. בינה ממש (רמ"ו). כ. דאף דאינם צדיקים שעברו על שאר מנזות כיון ששומרין אות ברית קודש צדיקין אקרון (נ"א). כא. פ"י מי שבא לירי נסיון (רמ"ו). כלומר אפי' שאין צו אלא מנוה זו צדיק אקרי אחר שכל העולם אתקיים

נח

דף נט ע"ב²

ספר הוזהר

תרגום

לקיים זרע של הכל, שכתוב "לחיות זרע". מי זו התיבה, זה (זה) ארון הברית, ונח והתיבה למטה כך הם כמו דוגמא (זו) שלמעלה. בנח כתוב ברית, שכתוב "הקיימותי את בריתי אתך וגו'", ועד שהתקיים בו ברית לא נכנס לתיבה, שכתוב "הקיימותי את בריתי אתך ובאת אל התיבה". ואז היתה התיבה ארון הברית. (זו) התיבה ונח, הכל כדוגמא שלמעלה. ובגלל שהברית הזאת למעלה, הוא עושה תולדות, כדוגמא זו נח (למטה) הוא עושה תולדות. לכן (כמו שנאמר) "אלה תולדת נח".

נח איש צדיק" כך הוא בודאי כמו שלמעלה, ועל זה כתוב "וצדיק יסוד עולם", והארץ מתקיימת על זה, שהרי הוא העמוד שהעולם עומד עליו, ומיהו, זה צדיק, ונח נקרא צדיק למטה. וסוד (זה) של הכל, "את האלהים התהלך נח", דוקא, שלא נפרד ממנו לעולמים, ושיהיה הוא בארץ כדוגמא שלמעלה, איש צדיק יסוד העולם, ברית שלום, שלום של העולם, איש האדמה ודאי, ועל זה, "ונח מצא חן בעיני ה'".

תמים היה בדורותיו". מה זה "בדורותיו", אלה אותם שיצאו ממנו, הוא השלים את כולם, והוא היה שלם מכולם. "תמים היה" שנוכח מהול, שכתוב "התהלך לפני והיה תמים", "בדורותיו" ולא בדורות של העולם, שהרי ממנו יצאו (תולדות בעולם).

בא וראה, נח ראוי היה מיום שנברא העולם להיות בתיבה בחיבור אחד להיכנס בה, ועד שלא התחברו כאחד, לא היה העולם כראוי. אחר כך מה כתוב, "ומאלה נפצה כל הארץ", מהו "נפצה", כמו שנאמר "ומשם יפרד", שמשם נמצא פירוד והתפזרו תולדות לכל הצדדים והכל אחד כדוגמא אחת. לכן "אלה תולדת נח", אלה ודאי, שהרי יסוד העולם הוא עשושה

(בראשית ז ג) לחיות זרע מאן תיבה דא | דא^מ ארון הברית^מ ונח ותיבה^מ לתתא הכי הוו (כדוגמא דא לעילא) [כגוונא דלעילא] נח כתיב ביה ברית דכתיב (שם ו יח) והקיימותי את בריתי אתך וגו' ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיבותא^י דכתיב והקיימותי את בריתי אתך ובאת אל התיבה וכדין הוה תיבה ארון הברית (דא) תיבה ונח כלא כגוונא דלעילא ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות כגוונא דא נח [לתתא] איהו עביד תולדות | בגיני כך | [נ"א] (כמה דאת אמר) אלה תולדות נח:

נח איש צדיק (שם ו ט) הכי הוא ודאי כגוונא דלעילא ועל דא (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם כתיב וארעא על דא אתקיימת דהא איהו עמודא דעלמא קיימא עליה ומאן איהו דא צדיק ונח אקרי צדיק לתתא ורזא [נ"א דא] דכלא את האלהים^י התהלך נח [דייקא דלא אתפרש מניה לעלמין ולמהוין] (למהוין) הוא בארעא כגוונא דלעילא איש צדיק יסודא דעלמא ברית שלום^י שלמא דעלמא איש האדמה ודאי ועל דא (שם ח) ונח מצא חן בעיני יהו^יה^י:

תמים היה בדורותיו מאי בדורותיו אלין אינון דנפקו מניה הוא אשלים לכולהו^י והוא הוה שלים מכלהו^י תמים היה^י דאתייליד מהול דכתיב (שם יז א) התהלך לפני והיה תמים^י בדורותיו ולא בדרין דעלמא^י דהא מניה נפקו [תולדות בעלמא]:

תא חזי נח אתחזי מיומא דאתברי עלמא למהו בתיבה^מ בחבורא חד ולמעיל בה ועד לא אתחברו כחדא לא הוה עלמא כדקא יאות לבתר מה כתיב (שם ט יט) ומאלה נפצה כל הארץ מהו נפצה^י כמה דאת אמר (שם ב י) ומשם יפרד דמתמן אשתכח פרוודא ואתבררו תולדות לכל סטרין וכלא חד כדוגמא חדא^י בגיני כך אלה תולדות נח אלה ודאי דהא יסודא דעלמא איהו דעביד^י

תוספתא

למה נח תרי זמני אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא למה נח פעמיים. אלא כל צדיק וצדיק שבעולם

מאיר הוזהר

בעיני ה' (יהל אור). **נח**. כי ע"י הכנסו לתיבה, גרם קיום לכולם (רמ"ו). שע"י נשלמו ומתקנו כשלאו מן התיבה כי שם תיבה נתקנו ומשלמו (מ"מ). **נד**. שהיה צריך מכולם (רמ"ו). פי' שהוא רומז לזדיק יסוד עולם ולכן מעלמו יותר מכולם (מ"מ). **נה**. עו[ן]ד פי' אחר (רמ"ו). **נו**. ואמרו (שומר טוב ילקוט שמעוני בראשית רמז קמה: לדוד מכתם וכו' שהיתה מכמו תמה שנוכח מהול) מכתם מכמו תמה וזהו הכל הוראה על היותו דרגא דלדיק (יהל אור). **נז**. ר"ל לכן נאמר בדורותיו, ולא בדורות, ש"מ דורות שילאו ממנו ולא מעלמא וז"ש ולא דברא דעלמא (יהל אור). **נח**. אלא אפילו לא היה מצול ולכן לא נסתר במערה רק תיבה (רמ"ו). **נט**. דה"ל מאלה מאלה (רמ"ו). **ס**. כל פרטי נח ותיב' רומזים ליקוד ומלכות (רמ"ו). **סא**. שפוסל הראשונים שלא היה מיקוד קדוש (רמ"ו).

מו. לג ע"צ (הערת הוזהר). **מז**. שארון נקרא תיבה כמ"ש (מגילה כה ע"ב) מכרו בית הכנסת לוקחים תיבה, והיא ק"ק שבה (יהל אור). **מט**. פי' נח עם התיבה כמנין תיבה וז"ע (ופשוט נח צמ"ק י"ג עם תיבת נח שתיבה עם המלה צמ"ק י"ג) (ד"א). נראה יותר נכון כי נח בגי' תיבה עם התיבה צמ"ק ר"ל י"ג (הערת הוזהר). ע"י צמ"א ולא דק וע"י הפירוש צמ"ק מ. הרש"ב (נ"א). **נ**. שנכנס לדרגא דא וז"ס הקמת צרות לעייל לתיבה, דלא עאל בה אלא כד איהו בתקופה [בקיפון] צדוד משכיל לאיתן [ע"י ח"ב ק"י ע"א ושעה"כ סוכות דרוש ה'] שבהיותו איתן אז משכיל, עייל צמ"א (יהל אור). **נא**. שיקוד נק' צרות שלום (יהל אור). **נב**. וכן ציוסף, וימלא יוסף חן בעיניו, והוא מורא דעינא עלאה דמתחמין עינין תתאה ומתפקחין וזהו דרגא דיוסף בן פורת עלי עין, כמ"ש צד"ר (קל ע"ב). ואז ראיתיה לוכור צרות עולם, וכו' וזהו מלאות חן

תולדות לקיים בארץ. בא רבי אבא ונשקו. אמר, אריה בכחו נוקב סלע ושובר, כך זה בודאי, ובא וראה, משיעור התיבה גם כך זה.

[תולדות לקיימא] בארעא (לקיימא^ב) אתא רבי אבא ונשקיה אמר אריאי בחיליה טינרא נקיב ותבר כך הוא ודאי ותא חזי משיעוראי דתיבותא אוף נמי הכי הוא^י:

רבי אלעזר פתח, "לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ", הפסוק הזה הרי נתבאר, ובארוהו. אבל "לכו חזו", מה זה "חזו", כמו שנאמר "חזות קשה הוגד לי". במעשיו שהקדוש ברוך הוא עושה מתגלה נבואה עליונה לבני אדם. "אשר שם שמות", שמות ודאי, שהרי השם גורם לכל. כתוב "ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו'", למה כאן "לאמר", ולמה "זה". אלא "לאמר" זו האשה, "זה" זה צדיק. (רמז כמו שהקדוש ברוך הוא קרא לו נח, מנוחת הארץ. "לאמר", מה זה "לאמר", אלא מקום זה קרא לו נח, ומי הוא, ארץ הקדושה, "לאמר זה ינחמנו ממעשנו וגו'". עשה אותו הקדוש ברוך הוא למטה כדוגמא עליונה). ("זה" זה צדיק, וכן נח (לאמר נח) זה צדיק. "לאמר" זו נקבה, משום שלא נפרדים זה מזה. אמר רבי יצחק, "לאמר" זו ארץ הקדושה נ"א וזה אמת). כתוב כאן "זה ינחמנו", וכתוב שם "זה ה' קוינו לו". אשריהם הצדיקים שרשומים ברישום של חותמת המלך להיות בשמו רשומים, והוא שם שמות בארץ כראוי.

רבי אלעזר פתח (תהלים מו ט) לכו חזו מפעלות יהוה אשר שם שמות בארץ [האי קרא הא אתמר ואוקמוה אבל] לכו חזו מאי חזו כמה דאת אמר (ישעיה כא ב) חזות קשה הוגד לי בעובדוי דקב"ה [עביד] אתגלי נבואה עלאה לבני נשא אשר שם שמות שמות ודאי דהא (שמייה') [שמא] גרים לכלא כתיב (בראשית ה כא) ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו' אמאי הכא לאמר ואמאי זה אלא^א לאמר דא אתתא זה [דא] צדיק [נ"א רמז] (כמו) דקב"ה קרא ליה נח נייחא דארעא לאמר מאי לאמר אלא אתר דאקרי^י ליה נח ומאן איהו ארעא קדישא ואמר זה ינחמנו ממעשנו וגו' עבד ליה קב"ה לתתא כגוונא עלאה] [נ"א זה דא צדיק וכן נח דא צדיק לאמר דא [אתתא] [נוקבא] בגין דלא מתפרשן דא מן דא אמר רבי יצחק לאמר דא ארעא קדישא וזה אמת]^ב כתיב הכא זה [ינחמנו] וכתביב התם (ישעיה כה ט) זה יהוה קוינו לו זכאין אינון צדיקאי דרשימיין ברשימו דגושפנקא דמלכא למהוי בשמיה רשימיין ואיהו שוי שמהן בארעא כדקא יאות:

כתוב "ויקרא את שמו נח", וכתוב "ויקרא שמו יעקב". למה לא כתוב "את", אלא שם דרגה אחרת (אחת) וכאן דרגה אחרת, (את, כמו שנאמר "ואראה את ה'") ככתוב "ואראה את ה'", ואראה ה' לא כתוב אלא את ה', גם כך בנח "ויקרא את שמו נח". "ויקרא שמו יעקב", דרגה שלו הקדוש ברוך הוא ממש קראה לו יעקב, אבל כאן "את", להכליל את השכינה (שהיא דרגה אחרת למטה).

כתיב "ויקרא את שמו נח וכתביב^ב ויקרא שמו יעקב (בראשית כה כו) אמאי לא כתיב את אלא התם דרגא (אחרא^י) [חדא] והכא דרגא אחרא^י [נ"א את כמה דאת אמר ואראה את יהוה] כדכתיב (ישעיה ו א) ואראה את יהוה ואראה יהוה לא כתיב אלא את יהוה אוף הכא [בנח ויקרא את שמו נח]^י ויקרא שמו יעקב דרגא דיליה קב"ה^י ממש קרא ליה יעקב אבל הכא את לאתכללא שכינתא [נ"א^י דרגא אחרא לתתא]:

אלה תולדת נח וגו', רבי יהודה פתח, "טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט". "טוב איש", זה הקדוש ברוך הוא שנקרא טוב, כמו שכתוב "טוב ה' לכל", וכתוב ה' איש מלחמה". לכל הזה חונן ומלוה, למקום שאין לו משלו, ואותו מקום נזון

אלה תולדות נח וגו' (בראשית ו ט) רבי יהודה פתח (תהלים קיב ה) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט טוב איש דא קב"ה^י דאקרי טוב^י כמה דכתיב (שם קמה ט) טוב יהוה לכל וכתביב (שמות טו ג) [יהוה איש מלחמה להאי כל] חונן ומלוה לאתר דלית ליה מדיליה^י וההוא אתר מניה אתון יכלכל

מאיר הזהר

א. והאחרים אינם מתקיימים (רס"ו). ב. רבי אבא קרא לר' אלעזר אריה על גודל פעולתו שצחוקן שכלו נוקב ומשבר סלעים דברים חוקים כאלו מוציא פנינים לאורה (ד"ב). ג. שיעור המיצה שדי אדני יסוד מלכות תקונין סד ו ע"א (ד"ב). ד. תיבת נח היא ארון הצבית שדי והמיצה שיעור אמתים (הכוונה שארון המיצה ש' ורמזה נ' וגבהה ל') ש"פ ו"ד אומיות והמילה עם הכולל הרי שפ"ה וכן שכינה גימ' שפ"ה הרי שבמלת תיבה ואומיותיה ואמתיה דומה לשכינה (רס"ו). ה. הוא רצה להציא ראייה אל מ"ש למעלה כי נח ומיזה הם יסוד ומלכות, כי לכן שיעור המיצה היה שלש מאות אמה אורך ושלשים קומה ותמשים רוחב הם בגמטריא שד"י ואלני"י שהם יסוד ומלכות עם הכולל (שער מאמרי רס"ז), נח צביחה הוא כלילת הוי"ה צבדני"י והם

גימ' ש"פ, י' פעמים א', ה' פעמים ד', ו' פעמים נ' ה' פעמים י' וכו' (יהל אור). 1. לעיל נח ע"ב (ד"א). בדפוס קרימונה אלפים וע' מ"ש לעיל נח ע"ב (הערת הזוהר). 2. שקראו נח ששמו רומן שהוא מרכבה ליסוד נח לאמר מלכו מחובר ציטוד (רס"ו). 3. הובא לעיל דף נח ע"א לשון זה (הערת הזוהר). 4. דא קרי (דפ"ו). 5. לאמר (דפ"ו). 6. כל"ל באמת בהגהת ד"א רס"ב (הערת הזוהר). 7. ויש קפו ע"ב (הערת הזוהר). 8. מלכות (רס"ו). 9. ת"מ (רס"ו). 10. מלכות עם ה' יסוד (רס"ו). 11. ת"מ (רס"ו). 12. "דהיא" נוסף בדפ"ו. 13. ת"מ וכולל חסד וגבורה (רס"ו). 14. צחי החסד שצביות איש צביות הגבורות שצביות ה' איש מלחמה (רס"ו). 15. מלכות (רס"ו).

נח

דף ס ע"א²

ספר הזהר

תרגום

ממנו. "יכלכל דבריו במשפט", שהרי אותו דבר לא נזון אלא במשפט, כמו שנאמר "צדק ומשפט מכון כסאך". דבר אחר, "טוב איש" זה צדיק, שכתוב "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו". רבי יוסי אמר, זה נח, שכתוב "נח איש צדיק". רבי יצחק אמר, זה השבח של השבת שבו פתח טוב, שכתוב "טוב להודות לה".

רבי חייא אמר, הכל אחד, וכולם אמרו דבר אחד. וזה עושה תולדות בעולם. מי הם תולדות של העולם, אלו נשמות הצדיקים שהם פרי מעשי הקדוש ברוך הוא. רבי שמעון אמר, בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעטר בעטרותיו, מתעטר מלמעלה ומלמטה, מלמעלה ממקום של עומק הכל. מתעטר מלמטה במה, בנשמות הצדיקים. ואז נוספים חיים מלמעלה ומלמטה, ונכלל מקום המקדש מכל הצדדים, והבאר מתמלאת והים נשלם, ואז נותן לכל.

כתוב "שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך". למה (כאן) בתחלה [כתוב] "בורך" ואחר כך "בארך", שהרי בור לא נקרא אלא ריק שאינו נובע, ובאר מים שנובעים. אלא הכל מקום אחד הוא, מקום שהעניים (שהעני) אחוזים בו נקרא בור, שאין לו משלו אלא מה שנותנים לתוכו, ומיהו, דל"ת. אחר כך נעשה באר שהוא נובע ומלא (שמתמלא) מכל הצדדים, ומיהו, ה"א. מתמלאת מלמעלה

דבריו במשפט⁶ דהא ההוא דבר⁷ לא אתון אלא במשפט כמה דאת אמר (תהלים פט טו) צדק ומשפט מכון כסאך דבר אחר טוב איש דא צדיק דכתיב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו רבי יוסי אמר דא נח דכתיב (בראשית ו ט) נח איש צדיק רבי יצחק אמר דא [שבחא דשבת] (שבת) דביה פתח⁸ טוב דכתיב (תהלים צב ב) טוב⁹ להודות ליהו"ה:

רבי חייא¹⁰ אמר כלא חד וכלהו מלה חדא אמרו ודא עביד תולדות בעלמא תולדות דעלמא מאן אינון אלין נשמתהון דצדיקא דאינון איבא דעובדוי דקב"ה רבי שמעון אמר בשעתא דקב"ה מתעטר בעטרוי¹¹ מתעטר מעילא ומתתא¹² מעילא מאתר דעמיקא דכלא מתעטר מתתא במה בנשמתהון דצדיקא¹³ כדין אתוסף חיים¹⁴ מעילא ומתתא ואתכלל אתר מקדשא מכל סטרין ובירא אתמליא¹⁵ וימא אשתלים וכדין יהב לכלא¹⁶:

כתיב (משלי ה טו) שתה¹⁷ מים מבורך ונוזלים מתוך בארך אמאי (הכא) בורך בקדמיתא ולבתר בארך דהא בור לא אקרי אלא ריקניא דלא נביע באר מיין דנבעין אלא כלא אתר חד הוא אלא אתר דמסכני [נ"א דמסכנותא] אחידן ביה אקרי בור דלית ליה מדיליה אלא מה דיהבין בגויה ומאן איהו דלי"ת לבתר אתעביד באר דאיהו [נביעו דמליא] (מליא) נביע ומליא נ"א דמליא מכל סטרין ומאן איהו ה"א אתמליא מעילא

תוספתא

יש לו שתי רוחות, רוח אחת בעולם הזה ורוח אחת בעולם הבא. וכך תמצא בכל הצדיקים, משה משה, יעקב יעקב, אברהם אברהם, שמואל שמואל, שם שם, פרט ליצחק שלא כתוב בו כמו שכתוב בהם, משום שבשעה שיצחק נקרב על גבי המזבח, יצאה נשמתו שהיתה בו בעולם הזה, וכיון שנאמר באברהם ברוך מחיה המתים, שָׁבָה אליו נשמתו של העולם הבא. משום זה תמצא שלא יחד הקדוש ברוך הוא את שמו אלא על יצחק, משום שנחשב כמת. ועל זה רמז הכתוב ואמר, "הן בקדושו לא יאמין וגו'".

דבר אחר, "אלה תולדות", משום שהיה צדיק שבח אותו פעמיים. "תמים היה בדורותיו", אבל בדורות אחרים אינו נחשב לכלום, כמו דורו של אברהם ודור משה ודור דוד. דבר אחר, ראה מה עשה בדור שכולם רשעים, קל וחומר אילו היה בדור שכולם צדיקים.

אית ליה תרין רוחין¹⁸ רוחא חד בעלמא דין ורוחא חד בעלמא דאתי והכי תשכח ככלהו צדיקי משה משה יעקב יעקב אברהם אברהם שמואל שמואל שם שם בר מיצחק¹⁹ דלא כתיב ביה כמה דכתיב בהו בגין דיצחק בשעתא דאתקרב על גבי מדבחא נפקת נשמתיה דהות ביה בהאי עלמא וכיון דאתמר ביה באברהם ברוך מחיה המתים תבת ביה נשמתיה דעלמא דאתי בגין דא תשכח דלא יחד קב"ה שמיא אלא על יצחק בגין דאתחשב כמת ועל דא רמז קרא ואמר (איוב טו טו) הן בקדושו לא יאמין וגו':

דבר אחר אלה תולדות בגין דהוה צדיק שבח ליה תרי זמני²⁰ תמים היה בדורותיו אבל בדרין אחרנין אינו נחשב לכלום כמו דרא דאברהם ודרא דמשה ודרא דדוד דבר אחר חמי מאי עבד בדרא דכלהו חייבים ק"ו אלו היה בדרא דכולהו צדיקים ע"כ

מאיר הזהר

הסכמה (יהל אור). יסוד (מ"מ). **לא**. הוא צמי רביעית שמקבלת ושלמת מכולם (יהל אור). **לב**. מקץ קד ע"ז וימי רלה ע"א (ד"א). **לג**. ד' רוחין כו', פי' הגשמות כי הרוח כזר ידוע שאין לו רק צמי' א' מסוד הס"ת דז"א, אונס נשמה הבא מצינה יש לה צ' צמי': א' צמקום הסכום, וא' צרדתה למטה צנופא דז"א מן החמה ולמטה. שאז הוא צמקום המגולה, ואז נשמית הנשמה צרדתה (זהר הרקיע). **לד**. עי' הערה בסוף הספר. **לה**. זמנין (יהל אור).

לא. ח"מ (רמ"ו). **לב**. מלכות וצמי' קדוש (רמ"ו). **לג**. יסוד צבחינת קדושת שבת (רמ"ו). **לד**. צטעס זקיפא לעילא (רמ"ו). **לה**. הוקשה לו דנשבת (בשמי' עשיית) [השכינה עשירה] וא"ל למונן ולהלוות (רמ"ו). **לו**. מתעטר צכתריו שהם מדותיו ית' וית'. פרדס רמונים מהרמ"ק שער מ פ"י דף ס (ד"א). **לז**. ר"ל מ"ד זמנין (יהל אור). **לח**. הוא מ"ג (יהל אור). **לט**. הן המוחין שנק' חיי המלך (יהל אור). **ל**. הוא צינה דילה שנק' צירא כנ"ל ונמלל מן

תרגום

ונובעת מלמטה, מתמלאת מלמעלה כמו שאמרנו, ונובעת מלמטה מנשמות הצדיקים.

דבר אחר, "שתה מים מבורך" זה דוד המלך, שכתוב בו "מי ישקני מים מבאר בית לחם". *ונוזלים* זה אברהם, "מתוך" זה יעקב, שהוא באמצע, "בארך" זה יצחק, שנקרא באר מים חיים. הרי בפסוק הזה נמצאת המרכבה הקדושה העליונה מהאבות, ודוד המלך התחבר עמם. תשוקת הנקבה לזכר אינה אלא כאשר נכנסת בה רוח ושופכת מים כנגד המים העליונים הזכריים, כך כנסת ישראל לא מעוררת השתוקקות לקדוש ברוך הוא אלא ברוח הצדיקים שנכנסים בתוכה, ואז נובעים מים מתוכה כנגד מי הזכר. והכל נעשה תשוקה אחת (ואגודה אחת) וערמה אחת וקשר אחד. וזהו רצון של הכל, והטויל שהקדוש ברוך הוא מטייל עם נשמות הצדיקים.

*יש מי שיאמר, "ונוזלים" זה יצחק, "מתוך" זה משה שהוא באמצע, "בארך" זה אהרן שנקרא באר מים חיים, ודוד המלך שהתחבר עמהם.

בא וראה, כל אותן תולדות גן העדן לא יוצאים מצדיק אלא כשנכנס בתיבה הזו בחיבור אחד, והכל גנוזים בה, ואחר כך יוצאים ממנה. גם כאן "נח איש צדיק" לא הוציא תולדות לפרות בעולם עד שנכנס בתיבה, והתכנסו הכל בה והיו גנוזים בה, ואחר כך יצאו ממנה לפרות בעולם ולהתקיים בארץ. ואלמלא שיצאו מתוך התיבה, לא התקיימו בעולם. והכל כדוגמא שלמעלה, מתוך תיבה יוצאים למעלה, מתוך תיבה יוצאים למטה, זה כמו זה, (מתוך) וכאן התקיים העולם ולא מקודם לזה, שלכן כתוב "ונוזלים מתוך בארך", ויולד נח שלשה בנים*.

ספר הזהר

ונביע מתתא⁶ אתמליא מעילא כמה דאמרן ונביע מתתא מנשמתהון דצדיקייא³:

דבר אחר שתה מים מבורך דא דוד מלכא דכתיב ביה (שמואל ב כג טו) מי ישקני מים מבאר בית לחם* ונוזלים דא אברהם⁵ מתוך דא יעקב דאיהו באמצעיתא בארך דא יצחק דאקרי באר מים חיים הא בהאי קרא אשתכח רתיכא קדישא עלאה מאבהן ודוד מלכא אתחבר עמהון⁴ תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא לאו איהו אלא כד עייל רוחא בה ואשדת מייא לקבלא מיין עלאין דכורין כך כנסת ישראל לא אתערת תיאובתא לגבי קב"ה אלא ברוחא דצדיקייא דעאלין בגווה וכדין נבעין מייא [מגווה] [בגווה] לקבלא מיין דכורא וכלא אתעביד תיאובתא חדא |וצבורא חדא| וצורא חדא וקשורא חדא² ודא הוא רעוא דכלא וטיולא דמטייל קב"ה⁶ בנשמתהון דצדיקייא:

***אית** מאן דיימר ונוזלים דא יצחק³ מתוך דא משה² דאיהו באמצעיתא בארך דא אהרן דאתקרי באר מים חיים ודוד מלכא דאתחבר עמהון:

תא חזי כל אינון תולדות דגנתא דעדן לא נפקין מצדיק אלא כד עייל בהאי תיבה בחבורא חדא וכלא גניזין בה ולבתר מינה נפקין אוף הכא נח איש צדיק לא אפיק תולדות למפרי בעלמא¹ עד דעאל לתיבה ואתכנש כלא בה והווי גניזין בה ולבתר מנה נפקו למפרי בעלמא ולאתקיימא בארעא ואלמלא דנפקו מגו תיבה לא אתקיימו בעלמא וכלא כגוונא דלעילא מגו תיבה נפקי לעילא מגו תיבה נפקי לתתא דא כגוונא דא (מגו הכא) [והכא] אתקיים עלמא ולא מקדמת דנא דבגיני כך כתיב [(משלי ה טו) ונוזלים מתוך בארך וכתוב (בראשית ו י) ויולד נח שלשה בנים א"ר יהודה וגר⁷]:

מאיר הזהר

דאיקרי צאר מים חיים פי צאר דההוא מים חיים דבינה הא צהא קרא אשתכח וכו' ושיעור הכתוב שמה מים וגו' כלומר שמה מימי ההשפעה ע"י שתכח המלכו' עם אלו המדוי' יחד: אלא כד עייל רוחא צה דהיינו רוח תאוה להתקשר צוכר: וכלא אתעביד תיאובתא חדא מהכל נהווה הנשמה דתיאובתא דליה עביד נפש ותיאובתא דליה עביד נפש ואתכליל תיאובתא דתיאובתא ואתעביד רעותא חדא בלא פירודא דהיינו הנשמה כלולה מדכר ונוקבא כנו' צפ' לך דף פ"ה ודא הוא רעו דכלא אפי' המדות שהם בעלי הדין רויס בענין זה כי צוה הם מתקיימי' הדינין בסוד עדונא דשייפין כנו' צפ' וימי דף רמ"ו (זה"ח) (ש"ג). ה. חסד אל שבאבות (רמ"ו). ו. ת"מ (רמ"ו). ז. גבורה (רמ"ו). שהמלכות בנייה מהגבורות (מ"מ). ח. תרומה קעג ע"צ ולהלן רמד ע"צ (ד"א). ט. כפל ה' לשונות גגד ה' צחי' שמקבלת המלכות מו"א והם נרנח"י כנודע שכל פרצוף תחתון נעשים לו נרנח"י מפרצוף שלמעלה ממנו (מ"מ). י. יב מ ע"צ ע"א. יא. ע"צ פד ע"צ זב ע"א ק ע"א קלו ע"צ קעמ ע"א ע"צ ס"מ (ד"א). יב. כי לקמן קלב ע"צ (ד"א). יג. כי הם בחוחן גבורות גשמיים (רמ"ו). יד. משה הוא מלגלא (רמ"ו). יד. להפרות ולהרבות בעולם (ד"א). טו. כחמוז דבד ע"א (הערת הוהר, וכן הוא בדרכ אמת).

א. שזוב מלמטה אור הנשמות של צדיקים במעשיהם הטובים פקודי רנט (ד"א). ב. פרדס צעזע מהות והנהגה ולקמן תולדו' קלה קלו (ד"א). ג. מלכות (רמ"ו). מלוה לאדם שימקן מעשיו עד שיכסה לשמות מצורף שהוא שפע של המלכות וכן יקבל ג"כ מחג"ת שהם נוזלים מתוך צארכ' והכוונה שישתדל האדם לקבל שפע מחג"ת סהס ד' רגלי המרכבה (מ"מ). פי' מלכות דוד הוא צחימה. ז"מ (נ"א). הענין דמיס הוא בסט' דאתייהיבת מסט' דימינא דלאיתא צו"ת שיה"ש, והיו ונוזלים של אברהם תשמה מינחק ע"י יעקב שהוא מקבל מהם וכו' הולך על לשון הראשון רק שכאן ציאר צפרטיות הג' אבות ושם ציאר הבאר ג' אבהן בכלל זה אחפרש הפסוק הג"ל טוב איש שהוא טוב בעטריו חונן ומלוה לציירא דל"ל מנרמא כלום, יכלכל דצריו הוא צארכ' והן ג' מדות של האבות וזהו אמר דצריו בלשון רביס ולכן צוה אמר יכלכל שזה שייך אף צעשירים ותמיד יכלכל אותם שאינם חסרים כמו ויכלכל כו' לפי הטף. משא"כ לסט' דדוד שאינו רק מלוה וחונן כמו לעניים ואלו במשפט (יהל אור). ד. דכתיב מי ישקני מים מצור בית לחם שכן דוד נתאוה לשמות ממימי מדמו דהיינו המלכות הנקרא צור אשר היא בית לחם בית ויכלל לתת' הנק' לחם מן השמים: ונוזלים דא אצרה' חסד ממי החסד דליהו צאמצעיתא שכן הוא בסוד קו האמעי צריח המיכון:

נח

דף ס ע"ב²

ספר הזוהר

תרגום

"ותשחת הארץ לפני האלהים". אמר רבי יהודה, כיון שכתוב "ותשחת הארץ", למה "לפני האלהים", אלא כיון שעשו חטאיהם בגלוי לעיני הכל, אז כתוב "לפני האלהים". רבי יוסי אמר, אני אמרתי הפוך, "ותשחת הארץ לפני האלהים", בהתחלה לפני האלהים שלא היו עושים בגלוי, לפני האלהים עשו ולא לפני בני אדם, ולבסוף עשו בגלוי, זהו שכתוב "ותמלא הארץ חמס", שלא היה מקום בכל הארץ שלא היה בגלוי, ובגלל כך אמר הפסוק בשני אופנים.

"אלה תולדות נח". רבי אבא אמר, מיום שעבר אדם על מצות רבונו, כל בני האדם שנולדו אחר כך נקראו בני האדם. ולא לשבח נקראו כך, אלא כמו שאמר בנו של אותו שעבר על מצות רבונו. כיון שבא נח, נקראו בני העולם על שם נח, תולדת נח לשבח, שהעמידם בעולם, ולא תולדות אדם שהעבירם מהעולם וגרם מות לכלם.

אמר לו רבי יוסי, אם כך, הרי כתוב אחר כך "וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם", "בני האדם" כתוב, ולא כתוב בני נח. אמר לו, משום שאדם (שחטא ד"א חטא) לפני רבונו, טוב לו שלא נברא ולא יכתב עליו הכתוב פסוק זה. אלא בא וראה, כתוב "בן חכם ישמח אב", כאשר הבן טוב, כל בני העולם זוכרים את אביו לטוב, וכשהוא רע, כולם זוכרים את אביו לרע. אדם, משום שחטא ועבר על מצות רבונו, כשבאו אותם שמרדו ברבונו, מה כתוב, "אשר בנו בני האדם", בניו של אדם הראשון שמרד ברבונו ועבר על מצותו, ולכן "אלה תולדות נח" אלה ולא הראשונים, אלה שיצאו וכנסו לתוך התיבה והוציאו תולדות לעולמים, ולא תולדות אדם שיצא מגן עדן ולא הוציא אותם משם.

בא וראה, אלו הוציא אדם תולדות מגן עדן, לא היו נכלים לדורי דורות, ולא נחשך אור הלבנה לעולמים, וכולם היו קיימים לעולמים, ואפילו מלאכים עליונים לא עמדו לפניו באור זיו וחכמה, כמו שנאמר "בצלם אלהים ברא אותנו". אבל כיון

ותשחת הארץ לפני האלהים (בראשית ו יא) א"ר יהודה כיון דכתיב ותשחת הארץ אמאי לפני האלהים אלא כיון דעבדו חוביהון באתגליא לעיניהון דכלא כדין לפני האלהים^{טו} כתיב רבי יוסי אמר אנא אפכא אמרית^{טז} ותשחת הארץ לפני האלהים בקדמיתא לפני האלהים דלא הוו עבדי באתגליא לפני האלהים עבדו ולא לפני בני נשא ולבסוף עבדו [באתגליא הה"ד (שם) ותמלא הארץ חמס דלא הוה אתר בכל ארעא דלא הוה באתגליא] ובגין כך בתרי גווי אמר קרא^{טז}:

אלה תולדות נח רבי אבא אמר מיומא דעבר אדם על פקודא דמריה כל בני עלמא דאתילידו לבתר אקרון בני האדם ולא לשבחא אקרון הכי אלא כמאן דאמר בנוי דההוא דעבר על פקודא דמריה כיון דאתא נח אקרון [בני עלמא] (בנוי דעלמא) על שמיה דנח תולדות נח לשבחא דקאים לון בעלמא ולא תולדות דאדם דאעבר לון מעלמא^{טז} וגרים מותא לכלהו:

א"ל רבי יוסי אי הכי הא כתיב לבתר וירד יהוה לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם כתיב ולא כתיב בני נח [אמר ליה] בגין דאדם [דחטא] [חטא] קמי מריה טב ליה דלא אברי ולא יכתוב עליה האי קרא אלא תא חזי כתיב (משלי י א) בן חכם ישמח אביו כד ברא טב כל בני עלמא דכרין ליה לאבוי לטב וכד איהו ביש כלא דכרין ליה לאבוי לביש אדם בגין דחטא ועבר על פקודא דמריה כד אתו אינון דמרדו במריהון מה כתיב (בראשית יא ה) אשר בנו בני האדם בנוי^{טז} דאדם קדמאה דמרד במריה ועבר על פקודיה ובגיני כך אלה תולדות נח אלה ולא קדמאי אלה דנפקו [ועאלון] מגו |גון| תיבה [ואפיקו תולדין לעלמא |לעלמין|] ולא תולדות אדם דנפק מגנתא דעדן ולא אפיק לון מתמן:

תא חזי אילו אפיק אדם תולדות מגנתא דעדן לא ישתצון לדרי דריי^{טז} ולא אתחשך נהורא דסיהרא לעלמין^{טז} וכלהו הוו קיימין לעלמין ואפילו מלאכי עלאי לא קיימי קמייהו בנהורא וזיוא [דחכמתא] (וחכמתא) [כמה דאת אמר בצלם אלהים ברא אותו (שם א כז)] אבל כיון

מאיר הזוהר

(רמ"ו). **יט.** פי' ותשחת הארץ לפני האלהים שהיו עושים מעשיהם בסתר ולבסוף עשו בגלוי דכתיב ותמלא הארץ חמס (מ"מ). **יט.** פי' מעולם הקדושה והפילסוף הקלני והוכרחו למות להמקן (מ"מ). **כ.** האדם גורם להמשך לצנו נשמה צעמ ההולדה והכל לפי מעשיו וכפי כשרותו ואם הוא פגום גורם נשמה לצנו מעין הפגם ההוא עד שכמעט באותו פגם שפגם אציו פוגם צנו, אם לא שיגייר צעמנו עד שיטבל הפגם ההוא (אור יקר נח ש"א סי' ה). **כא.** עה ע"א (הערת זוהר). **כב.** פי' אלו היה ממשיך להזדווג עד שבת שאו היו העולמות נכללים באימא והיה ממשיך הנשמות מאור"א עין החיים ואז כבר היה מתגביל הרע מעין הדעת והיה כולו טוב (מ"מ). **כג.** שהיו ז'ין פ"פ ככל קומתם הגדולה (מ"מ).

טז. פי' שעודם חוטאים בסתר לא נודעה מיומם ושלא היו מקפידים להרשיע, אבל כיון שעשו בגלוי אז הורו שלא היה מי שמכיר חטאם אלא ה', כי הם לא היו מתעבים צמיה היו חוטאים (רמ"ו). והכי פי' הכתוב ותשחת הארץ כ"כ צפיהקיא כמו שכל הדברים הם גלוים לפני האלקים. ז"ח (כ"א). **י.** כוונתו שאין זה קיום העוונות אלא שבדרך כלל הודיע כל סדר עוונם מתחילה ועד סוף, ושתחילה התחילו צניעא לדמות רגלי השכינה השוכנת בעולם, מלא כל הארץ כבודו, וזהו האלקים בה' הידיעה, דהיינו השכינה המצויה בעולם הזה והמתפשטת בכל מקום, ולעומת כן אמר, אנה איפכא אמרי, וילנה שרבי יהודה פירש לפני המעלה העליונה של שם אלקים, ורבי יוסי מפרשו על היומר תחמונה והיא מלכות שבמלכות עשיה, וזהו ותשחת הארץ, זו התחמונה, לפני האלקים, המתפשטת בה

תרגום

שגרם החטא ויצא מגן עדן ועשה תולדות בחוץ, לא התקיימו בעולם ולא היו כראוי. אמר רבי חזקיה, וכי איך יכלו לעשות תולדות שם, שהרי אלמלא לא נמשך עליו יצר הרע וקטא, הוא היה מתקיים בעולם לבדו ולא יעשה תולדות, כדוגמא זו, אלמלא שחטאו ישראל בעגל והמשיכו עליהם יצר הרע, לא היו עושים תולדות לעולמים ולא יבאו דורות אחרים לעולם.

אמר לו, אלמלא לא חטא אדם, לא יעשה תולדות כדוגמא זו מצד של יצר הרע, אבל יעשה תולדות מצד של רוח הקודש, שעכשיו אינו עושה תולדות אלא מצד היצר הרע, ומשום שכל תולדות בני האדם כולם מן הצד של יצר הרע, לכן אין להם קיום, ואי אפשר להם להתקיים, שהצד האחר מעורב בהם (ואפשר להם בצד האחר). אבל אלמלא לא חטא אדם ולא גורש מגן עדן, היה עושה תולדות מצד של רוח הקודש, שקדושים כמלאכים עליונים עומדים לדורי דורות כדוגמא שלמעלה, כיון שחטא והוליד בניו מחוץ לגן עדן ולא זכה להוציאם מן הגן, לא התקיימו אפילו להשתרש בעולם הזה, עד שבא נח שהוא צדיק ונכנס בתיבה, ומהתיבה יצאו כל דורות העולם, ומשם התפזרו לכל ארבע רוחות העולם.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה". למה נשחתה, משום "כי השחית כל בשר את דרכו", כמו שנאמר. רבי חייא פתח פסוק ואמר, "וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה". בא וראה, בשעה שבני אדם זוכים ושומרים את מצוות התורה, אז הארץ מתחזקת ונמצאת בה כל השמחה, למה, משום שהשכינה שורה על הארץ, ואז הכל, עליונים ותחתונים בשמחה. וכשבני אדם משחיתים דרכיהם ולא שומרים את מצוות התורה וחוטאים לפני רבונם, אז כביכול דוחים את השכינה מהעולם, ונשאת הארץ מושחתת, שהרי השכינה

ספר הזהר

דגרים חטאה ונפק איהו מגנתא דעדן ועבד תולדות לבר לא אתקיימו בעלמא ולא הוו כדקא חזי א"ר חזקיה וכי היך יכלין למעבד תולדות⁶ תמן דהא אלמלא לא אתמשיך עליה יצר הרע וחטא אתקיים איהו בעלמא בלחודוי ולא יעביד תולדות כגוונא דא אלמלא דחבו ישראל [בעגלא ואתמשיכו] (ואמשיך) עליהו יצר הרע לא עבדו⁷ תולדות לעלמין ולא ייתון דרין אחרנין לעלמא:

א"ל אלמלא לא חטא אדם לא עביד תולדות כגוונא דא מסטרא דיצה"ר אבל עביד תולדות מסטרא דרוחא קדישא דהשתא לא עביד תולדות אלא מסטרא דיצה"ר ובגין דכל תולדות דבני נשא כלהו מסטרא דיצר הרע בגין כך לית לון קיום [ואפשר לון לאתקיימא דסטרא אחרא אתערב בהו] [נ"א] ואפשר לון בסטרא אחרא אבלי אלמלא לא חטא אדם ולא אתתרך מגנתא דעדן [הוה] עביד תולדות מסטרא דרוח קודשא דקדישין כמלאכי עלאי קיימין לדרי דרין כגוונא דלעילא כיון דחטא' ואוליד בנין לבר מגנתא דעדן ולא זכה לאפקא לון' מגנתא לא אתקיימו אפילו לאשתרשא⁸ בעלמא דא עד דאתא נח [דאיהו צדיק] ועאל בתיבה ומן תיבה נפקו כל דרין דעלמא ומתמן אתבדרו⁹ לכל ארבע רוחי עלמא:

וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה' אמאי נשחתה¹⁰ בגין כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר רבי חייא פתח קרא ואמר (יונה ג י) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה תא חזי בשעתא דבני נשא זכאן ונטרי פקודי דאורייתא כדין ארעא¹¹ אתתקפת וכל חידו אשתכחת בה¹² מאי טעמא בגין דשכינתא שריא על ארעא וכדין כלא עלאי ותתאי בחדוה וכד בני נשא מחבלן ארחייהו¹³ ולא נטרי פקודי אורייתא¹⁴ וחטאן קמי מאריהון¹⁵ כדין כביכול דחייין לה לשכינתא מעלמא¹⁶ ואשתארת ארעא מחבלא דהא שכינתא אתדחייא ולא שריא עלה

מאיר הזהר

אשמו ועשה להם גופים גשמיים ונחלצשו צחות גופים ח"ש ולא זכה לאפקא לון לעלמא. ממורי נר"ו (ש"ג). **ת.** אפי' לאשתרשא בעלמא דא כלומ' להיות להם צוה"ק שורש וענף וזנים אחריהם אלא כלם נשטפו במבול הס וזניה' וכל אשר להם. זה"ח (ש"ג). **פ.** ומשם נפולו (ד"א). אבל לא נימוחו צדור המבול חוה הועיל להם יציאת המיצה. ז"ח (נ"א). **י.** שייך לקמן ריש דף קכ (הערת הוזהר ודרך אמת). פי' אם ההשחיתה בארץ לשחוק מני השחית כל בשר ואי ההשחיתה מכל בשר לימא וירא אלקים כי השחית כל בשר ואם צ' לימא והשחית ומי' דליין צ' חולקות אלא זו נותן טעם לכו. ואפי' שהוא כדמפרש לקמיה. הרמ"ק. י"ב (נ"א). **יא.** כביכול העוונות פוגעין ומחישין כח של מעלה (רח"ו). **יב.** היא המלכות שמתקפת בשמחה התחתונים וכו' היא הארץ שלנו (מ"מ). **יג.** היינו רבוי שפעה בשמחה לתחתונים כי שמת בעלי הטבע להיות טבעם שלם (אור יקר). **יד.** השחיתם הדרך צחות העונות (אור יקר). **טו.** אח"כ משחיתים יומת, שאינם מקיימים מצוות עשה (אור יקר). **טז.** אח"כ עוברים על לא מעשה (אור יקר). **יז.** היא אינה רואה ללכת והם דוחים אותה (אור יקר).

א. ע"י ע"ז ה' ע"א: צווא ונחמיק טובה לצבותינו שאלמלא הן לא חטאו אנו לא צאנו לעולם שנאמר אני אמרתי אלהים אחס וזני עליון כלכם חבלתם מעשיכם אכן כאלם תמותון וגו' למימרא דאי לא חטאו לא הוו מולדו והכתיב ואתם פרו ורבו עד סניי בסיני נמי כתיב לך אמור להם שובו לכם לאהליכם לשמחת עונה וכו' לא תימא אנו לא צאנו לעולם אלא כמי שלא צאנו לעולם, ע"כ. מנאל כפי קס"ד אלמלא לא חטאו ישראל לא יהיו תולדות כיון שהם כמלאכי השרת וזו היא ספרת ר' חזקיה (מ"מ). **ב.** במדבר קפט ע"א (הערת הוזהר). **ג.** עמ"ש בגמ' ע"ז דף ה' ועי' דף נ"ב ע"ב בהגהה למטה והרמ"ק הקשה על זה וביאר יפה כל הלשון באורך הביאו יודעי בינה. מא"ן (נ"א). **ד.** ואי אפשר (דפ"ו). **ה.** ואי אפשר לון לאתקיימא דסטרא אחרא אתערב בהו אכל וכו' ה"ג (ש"ג). **ו.** כגוונא דלעילא ולא הוה אשתכח בהו ית"ר כיון דחטא וכו' ה"ג (ש"ג). **ז.** ולא זכה לאפקא לון מתמן הכוונה שאדם הוליד זנים בג"ע כמש"ל עלו למטה שנים וירדו ז' והיו נעשים צרותניות אח"כ כשחטא אדם לא היה יכול להוציא משם לפי שהם היו רוחניים ולא היו יכולים ללכת לעולם הגשמי לכך הוצרך אח"כ לידע את אשמו כמ"ש וידע אדם את מוה

נה

דף סא ע"א²

ספר הזהר

תרגום

נדחתה ולא שורה עליה, ואז היא נשחתת. ולמה נשחתת, משום ששורה רוח אחרת עליה שמחבלת את העולם. ועל זה אומרים, שישאל נותנים עוז לאלהים שמעמידים את העולם, "אלהים" זו שכינה. ואם חס ושולם, אם ישראל ימצאו רשעים, מה כתוב, "רומה על השמים אלהים וגו'", משום ש"רשת הכינו לפעמי, כפף נפשי" בסבת חמס ושנאת חנם, "כרו לפני שוחה וגו'", כדוגמא שבדור המבול, שמשום החמס שהיה ביניהם, היתה ביניהם שנאה ואיבה. יכול אף בארץ ישראל כן, והרי שנינו שארץ ישראל לא שורה עליה רוח אחרת ולא ממונה אחר חוץ מהקדוש ברוך הוא בלבדו. בא וראה שארץ ישראל כך היא שלא שורה עליה ממונה ולא שליח אחר פרט לקדוש ברוך הוא לבדו, אבל שעה אחת שורה עליה להשחית את בני האדם. מנין לנו, מדוד, שכתוב וירא דוד את מלאך ה' וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים, ואז נשחתה הארץ.

אמר רבי אלעזר, אפילו באותה שעה הקדוש ברוך הוא היה. כתוב כאן "מלאך ה'", וכתוב שם "המלאך הגואל אותי", וכתוב "ויסע מלאך האלהים", הן לטוב הן לרע שולט עליה הקדוש ברוך הוא. לטוב, משום שלא נמסרה תחת שאר הממונים, וכל דיירי העולם יתביישו ממעשיהם. לרע, כדי שלא ישמחו אלה לשלוט עליה. ואם תאמר, (לא) והרי כתוב "כי ראתה גוים באו מקדשה", והחריבו ביתה, ואם לא שולטים אותם ממונים, לא נחרב המקדש. בא וראה, כתוב "כי אתה עשית", וכתוב "עשה ה' אשר זמם".

בא וראה, כתוב "וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה", נשחתה ודאי, כמו שנאמר. כך גם "וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה", שהרי אז הארץ קוראת למעלה ועולה בעליה עליונה ומקשטת פניה כנקבה שמתקשטת אל הזכר, כך גם הארץ, שהרי גדלה בנים צדיקים למלך. ועכשיו שלא שבו דור המבול, מה כתוב, "וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה וגו'", כאשר שנטמאה והסתירה פניה מבעלה, ובזמן שמתרבים חטאי בני האדם בגלוי, הארץ שמה פניה כנקבה שאין לה בושה מכל, כמו שנאמר "והארץ חנפה תחת יושביה", ועל זה "וירא וגו'" "והנה נשחתה" ודאי. ולמה, משום "כי השחית כל

וכדין אתחבלת" מאי טעמא אתחבלת בגין דשריא רוחא אחרא עלה דמחבלא עלמא [ועל דא אמרינן דישאל יהבי עוז לאלהים דמקיימי עלמא אלהים דא שכינתא ואם ח"ו |אין ישראל ישתכחו חייבין מה כתיב (תהלים נז ו - ז) רומה על השמים אלהים וכו' משום דרשת הכינו לפעמי כפף נפשי בסבת חמס ושנאת חנם כרו לפני שוחה [נפלו בתוכה סלה] |וגו' | כגוונא דדור המבול דבגין [ה]חמס דהות ביניהון |הות ביניהון| שנאה ודכבון] (שנאה) יכול אף בארעא דישאל כן" והא תנינן ארעא דישאל לא שריא עלה רוחא אחרא ולא ממנא אחרא בר קב"ה בלחודוי תא חזי דארעא דישאל הכי הוא דלא שריא עלה? ממנא ולא שליחא אחרא בר קב"ה בלחודוי אבל שעתא חדא שריא עלה לחבלא בני נשא⁶ מנלן מדוד דכתיב (ד"ה א כא ו) וירא דוד את מלאך יהו"ה וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים וכדין אתחבלת ארעא:

א"ר אלעזר אפילו בההיא שעתא קב"ה הוה כתיב הכא מלאך יהו"ה וכתביב התם (בראשית מח טז) המלאך הגואל אותי וכתביב (שמות יד יט) ויסע מלאך האלהים הן לטוב והן לביש קב"ה שליט עלה לטוב בגין [דלא אתמסרא תחות] דשאר ממנן וכל דיירי עלמא יכספון מן עובדייהו⁷ לביש בגין דלא יחדון אינון לשלטאה עלה ואי תימא (לא) והא כתיב (איכה א י) כי ראתה גוים באו מקדשה וחרבו ביתא⁸ ואי לאו שלטין אינון ממנן לא אתחרב מקדשא תא חזי כתיב (שם כא) כי אתה עשית וכתביב (שם ב יז) עשה יהו"ה אשר זמם⁹:

תא חזי כתיב (בראשית ו יב) וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה נשחתה ודאי¹⁰ כמה דאתמר הכי נמי (יונה ג י) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה דהא כדין ארעא קראת לעילא [וסליקת בסליקו עלאה] ומקשטא אנפאה¹¹ כנוקבא דמקשטא לגבי דכורא הכי נמי ארעא [דהא גדילת בנין זכאין למלכא¹² והכא דלא תבו דרא דטופנא מה כתיב] (ובג"כ) וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כאתתא דאסתאבא ואסתירת אנפאה מבעלה ובזמנא דאסגיא חובי בני נשא באתגליא ארעא שויתא אנפאה כנוקבא דלית לה כסופא מכלא כמה דאת אמר (ישעיה כד ה) והארץ חנפה תחת יושביה ועל דא |וירא כי| נשחתה ודאי מאי טעמא בגין כי השחית כל

מאיר הזהר

הקדו"ש כו ע"ג באבני מילואים מש"כ כאן לענין תרגומו. **כז.** המילוק שבין א"י לחו"ל הוא כי בא"י הקב"ה עם המחבל כדי שלא יעשה יותר מזו (אור יקר). **כח.** שהשחתה של א"י הוא היות הדין נפעל בה לא סילוק שכינה דפי' בחו"ל ובחו"ל נשחתה יהיה על דרך ההוא (אור יקר). **כט.** היינו אל השכינה כי דבר זה נאום אליה (אור יקר). **ל.** ז"ל (אור יקר).

יט. כיון שאינה דבקה בסגתה אין לה השחתה גדולה מזו (אור יקר). **יט.** הן אמת שא"י עדיפא משאר ארען בעת שלם אמנס בעת דין שמה יהיה שזה לשאר ארעות (אור יקר). **כ.** פד ע"ג (הערת הוהר). **כא.** בא"י לא יעמד אלף כדי מעשה העונש אבל בחו"ל כיון שהוא שעת חירוס משכן עלמו שם עם היות שבער עשה מעשה (אור יקר). **כב.** יבשו ממעשיהם (ד"ל). **כג.** עי

תרגום

בשר את דרכו על הארץ.

ספר הזהר

בשר את דרכו על הארץ:

רבי אלעזר הלך אל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. כיון שראה אותו, התקין לו מרבד של כסוי במקלות עצים וישבו. אמר לו חמיו, אפשר ששמעת מאביך [פירוש על] זה שכתוב "עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם". אמר לו, הרי פרשוה החברים, "בצע אמרתו", שקרע האדרת שלו. "אשר צוה מימי קדם", שהרי אותה האדרת צוה מאותם ימים ראשונים עליונים, וביום שחרב בית המקדש קרע אותה, משום שהאדרת הזו היא כבודו ותקונו, וקרע אותה. אמר לו, "עשה ה' אשר זמם", וכי מלך חושב (קודם) להרע לבניו טרם שיבאו לחטוא. אמר לו, [משל] למלך שהיה לו כלי יקר, ובכל יום היה פוחד עליו שלא ישבר, והיה מסתכל בו והיה מתוקן בעיניו. לימים בא בנו והרגיו את המלך. לקח המלך אותו כלי יקר ושבר אותו. זהו שכתוב "עשה ה' אשר זמם".

רבי אלעזר אזל לגביהי דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו כיון דחמא ליה אתקין ליה תופסיתאי (ס"א טופסיתא) דקומראי במטון דקולפאי ויתיבו א"ל חמיו אפשר דשמעת מאבוךי האי דכתיב (איכה ב יז) עשה יהוה אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם א"ל הא אוקמוה חבריא בצע אמרתו דבזעם פורפירא דיליה אשר צוה מימי קדם דהא פורפירא פקיד לה מאינון יומי קדמאי^א עלאי וביומא דאתחריב בי מקדשא בזע לה^ב בגין דהאי פורפירא איהי יקרא דיליה^ג ותיקונא דיליה^ד ובזע ליה א"ל עשה יהוה אשר זמם^ה וכי מלכא חשיב (קודם) לאבאשא לבנוי עד לא ייתון למחטי א"ל למלכא דהוה ליה מאן יקר ובכל יומא הוה דחיל עליה דלא יתבר והוה מסתכל ביה ותקין בעינוי ליומין אתא בריה וארגיו ליה למלכא נטל מלכא ההוא מאן יקר ותבר ליה הה"ד (שם) עשה יהוה אשר זמם:

בא וראה, מיום שנבנה בית המקדש היה הקב"ה מסתכל בו והיה חביב עליו הרבה, והיה פוחד על ישראל שיחטאו ויחרב בית המקדש. וכך בכל פעם שהיה בא אצל בית המקדש, היה לובש אותה אדרת. אחר שגרמו החטאים והרגיו לפני המלך, נחרב בית המקדש וקרע אותה האדרת (וקרע אותה האדרת ונחרב בית המקדש). היינו שכתוב "עשה ה' אשר זמם". "בצע אמרתו וגו'" (האמרתו הזו בתחלה ישרה בראש אמיר, והרי התעטרו עטרה לראש ואילן נאה לפניו, והיא מימי קדם ודאי, ואז עצבות לפניו בבתיים החיצונים ודאי, והן אראלם צעקו חוצה",

תא חזי מן יומא דאתבני בי מקדשא הוה קב"ה מסתכל ביה וחביב עליה סגי והוה דחיל עלייהו דישאל דיחטון ויחרב בי מקדשא וכן בכל זמנא דהוה אתי [לגבי בי מקדשא] (לגביה)^א הוה לביש ההוא פורפירא^ב לבתר דגרמו חובין וארגיוזו קמי מלכא (אתחרב בי מקדשא ובזע ההוא פורפירא) [ובזע ההוא פורפירא ואתחרב בי מקדשא] היינו דכתיב (שם) עשה יהוה אשר זמם בצע אמרתו וגו' [נ"א]^ג האי אמרתו בקדמיתא יתבא בראש אמיר והא אתעטרו עטרא לרישא ואילן נאה לפניו^ד ואיהי מימי קדם^ה ודאי וכדין^ו עציבו קמיה בבתי בראי^ז ודאי והן (ישעיה לג ז)

מאיר הזהר

(מ"מ). שלא יסלנו זרים בקודש (מ"מ). ומיקווא דיליה כי כל השרוי בלא אשה אינו אדם ולא אמתקן (ש"ג). **טו**. א"ל חמיו עשה ה' אשר זמם ה"ג ופי' ר' אלעזר לא חש לתרץ כי אם הקושיא העגמית ובתירוזה חש שכבר הבין חמיו והוא לא הבין עדיין כי היה ס"ד שהן ד' דברים א' עשה ה' אשר זמם וא' בצע אמרתו ונתתן לו א' והוקש' לו האחרת עד שחזר ליישב דרך משל ומליצה שהכל א' (ש"ג). **טז**. פי' מתמיד עם המ' ד' בגדי לבן ד' אומיות הוי' ד' בגדי זהב ד' אומיות אדני' כנוכר בתיקונים (נ"א). **יז**. עי' ש"ג בסוף הספר. **יח**. האי אמרתו עד וגו' אינו מהוהר כ"א מספר הבהיר כך שמעתי גם בפקודי איתא כה"ג על פסוק נפלה עטרת ראשנו. ו"ח עש"ב (נ"א). אינו מהוהר - והוא מתו"ח מ' ע"ג (לש"ו). ועי' הקדו"ש כו ע"ב. **יט**. ואילן נאה לפניו שבהיותה עטרת בעלה תגא דס"ת נמצא אילן נאה שהוא הת"ת לפניו למט' ממנו על דרך ייש' לקיש הוה יתיב קמיה דר' יוחנן על שהיה תלמידו ולמטה ממנו קרי ליה לפניו. א"ג אילן נאה היינו היסוד דאיקרי יפה נוף וגו' היה לפניו כלומר למטה ממנו' כבנו' (ש"ג). **כ**. ואיהי מימי קדם כי בהיותה אז בקוד אשת חיל עטרת בעלה היתה נשפעת וזווי' מימי קדם כדפי' (ש"ג). **כא**. וכדין כלומ' ועתה אחר החרבן עניבו קמיה וכו' כלומ' ירדה בנמוס העצבון והדלגה ח"ש בבתי בראי בר מהיכלין כנו' בתיקונים דף ט"ו וכ"ב חוה חוזה (ש"ג). **כב**. עי' לקמן קסג ע"א ועי' שמות יח רע"א ועי' ויקרא טו ע"ב (לש"ו). "בתי גוואי" הוא כינוי לאז"א (שער מ פרק ט).

א. עיין בפרדס שער ח פ' יב דף מ ע"א (ד"ה). **ב**. רבי אלעזר אול לגביה דרבי יוסי וכו' ה"ג אתקין ליה תופסיתא דקומרא ונראה כפי הענין הם מנעוהו חשבות של משי ורקמה שיושבים עליהם הפחות והסגנים (ש"ג). **ג**. מרבדים (ד"ה). **ד**. מכסה (ד"ה). **ה**. מקלות עזים ור"ל שתקן צדמות חופה דהיינו מרבדים אחוים צענים ומכסה תקן עליהם מלמעלה וישבו שם צידד לעסוק בתורה (ד"ה). **ו**. עי' ש"ג בסוף הספר. **ז**. שר"ל שלא לבש אומו מלבוש הנק' אמרתו היא מלכות נקרא כן ועכשיו בזע ההוא פורפירא ולא לבש וכדין עניב קמי' בבתי בראי (רח"ו). **ח**. בחרתי לעיל פ' בראשית ועי' בפרדס שער מהות והנהגה (ד"ה). **ט**. מלכות דבריאה אלהי"ם דההי"ן (יהל אור), מלכות (מ"מ). ה"ס מלבוש, גימ' חשמ"ל השומר את הקדושה שלא תהנה משם קליפת נוגה הסובבת החשמ"ל (מ"מ). **י**. מלכות דקיימא על י"ב בקר שהן י"ג מיקוים עם הים והן מיי"ג מיקוים דא"א שהן נק' ימי קדם כמ"ש בחד"ר, ומשם שורש המלכות (יהל אור). **יא**. פי' לזה א"ס צ"ה שתייה ייקתה והתגדלה מו"ק דז"א (מ"מ). **יב**. ודרך אותה הקריעה יא אור לחיזוים ויתן להם כח לשלוט בבית המקדש (מ"מ). **יג**. שבו מתכבד לעיני החיזוים (מ"מ). יקרא דיליה בקוד ובהיכלו כלו אומר כבוד כנו' כפי פנחס דף נו"ן צענין קידוש החדש וכן נק' כבוד כלומ' כי מלא כבוד ה' את בית ה' (ש"ג). **יד**. פי' המלכות מלגשם לז"א מהחזה ולמטה והיא מכסה אותו וסוד הלבוש נקרא יקר כי תרגום כבוד יקר ור"י קרי למאני מכבדומו וסוד התיקון הוא הלבוש כנודע

נה

דף סא ע"ב²

ספר הזהר

תרגום

"ויקרא ה' צבאות ביום ההוא וגו'". היינו בזמן שנחרב בית המקדש, אבל בזמן אחר, אין שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כמו זמן שאובדים רשעי העולם ואתם שהרגיזו לפניו, זהו שכתוב "ובאבוד רשעים רנה". וכן בכל דור ודור שעושה דין ברשעי העולם, שמחה ותשבחות לפני הקדוש ברוך הוא.

ואם תאמר, הרי שנינו שאין שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כשהוא עושה דין ברשעים. אלא בא וראה, בשעה שנעשה דין ברשעים, שמחות ותשבחות לפניו על שנאבדו מהעולם, והיינו רק כשמגיע אותו זמן שהמתין להם ולא שבו אליו מחטאיהם, אבל אם נעשה בהם דין טרם שהגיע זמנם, (ועד) שלא נשלם חטאם, כמו שנאמר "כי לא שלם עון האמורי עד הנה", אז אין שמחה לפניו, ורע לפניו על שנאבדו.

ואם תאמר, למה עושה בהם דין טרם שהגיע זמנם, אלא הם גרמו רע לעצמם, שהרי הקדוש ברוך הוא אינו עושה דין בטרם מגיע זמנם, אלא משום שמשותפים עם ישראל להרע להם, ולכן עושה בהם דין ומאבדם מהעולם שלא בזמנם. והוה שרע לפניו. ולכן הטביע מצרים בים, והאביד שונאי ישראל בימי יהושפט, וכן כולם, שהרי משום ישראל נאבדו לפני זמנם. אבל כשהושלם הזמן שחכה להם ולא שבו, אז חדוה ותשבחת לפניו על שאבדו מהעולם, פרט לזמן שחרב בית המקדש, שאף על גב שהושלם הזמן שלהם שהרגיזו לפניו, לא היתה שמחה לפניו. ומאותו זמן לא היתה שמחה לפניו למעלה ולמטה.

כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה וגו'. רבי יהודה אמר, ארבעים יום וארבעים לילה הללו, מה מעשיהם. אלא ארבעים יום להלקות רשעי העולם, וכתוב "ארבעים יכנו לא יוסיף", כנגד ארבעה רוחות העולם, לכל אחד עשרה, משום שאדם נברא מארבעה רוחות העולם, ועל זה "ומחיתי את כל היקים". וצריך ארבעים להלקות ולמחות את העולם.

רבי יצחק היה מצוי לפני רבי שמעון. אמר לו, פסוק זה (שאמרו) שכתוב "ותשחת הארץ

אראלם צעקו חוצה (שם כב) ויקרא יהו"ה צבאות ביום ההוא וגו' היינו בזמנא דאתחריב בי מקדשא אבל בזמנא אחרא² לית חדוה קמי קב"ה² כזמנא דאתאבידו חייבי עלמא ואינון דארגיזו קמיה הה"ד (משלי יא י) ובאבוד רשעים רנה² וכן בכל דרא ודרא דעביד דינא בחייבי עלמא חדוה ותושבחתא קמי קב"ה:

וואי תימא הא תנינן דלית חדוה קמי קב"ה² כד איהו עביד דינא בחייביא אלא תא חזי בשעתא דאתעביד דינא בחייביא חדוון ותושבחת² קמיה על דאתאבידו מעלמא והני מלי כד מטא ההוא זמנא² דאוריך לון ולא תאבן לגביה מחובייהו אבל אי אתעביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו (ועד) דלא אשתלים² חובייהו כמה דאת אמר (בראשית טו טז) כי לא שלם עון האמורי עד הנה כדין לית חדוה קמיה [ובאיש קמיה] על דאתאבידו²:

ואי תימא איהו עד לא מטו זמנייהו אמאי עביד בהו דינא אלא [אינון] גרמין² בישא לגרמייהו דהא [קב"ה] לא עביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו אלא בגין דמשתתפי בהדייהו דישראל לאבאשא לון² ובגין כך עביד בהו דינא ואוביד לון מעלמא בלא זמנא ודא הוא דאבאיש קמיה² [ובגין כך אטבע] (דטבע) מצראי בימא ואוביד שנייהו דישראל בימי יהושפט [וכן כלהו] דהא בגיניהו דישראל אתאבידו בלא זמנא² אבל כד אשתלים זמנא דאוריך לון ולא תבו כדין חדוה ותושבחתא קמיה על דאתאבידו מעלמא בר בזמנא דאתחריב בי מקדשא דאע"ג דאשתלים זמנא דלהון דארגיזו קמיה לא הוה חדוה קמיה ומההוא זמנא לא הוה חדוה לעילא ותתא:

כי לימים עוד שבעה² אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה וגו' (בראשית ז ד) רבי יהודה אמר הני ארבעים יום וארבעים לילה מאי עבידתייהו אלא ארבעים יום לאלקאה חייבי עלמא וכתוב (דברים כה ג) ארבעים יכנו לא יוסיף לקבל ארבע סטרי עלמא² לכל חד עשרה בגין דבר נש מארבע סטרי עלמא אתברי ועל דא ומחיתי את כל היקום ואצטרך ארבעים לאלקאה ולא תמחי עלמא:

רבי יצחק הוה שכיח קמיה דרבי שמעון א"ל האי [קרא] (דקאמרי) דכתיב (בראשית ו יא) ותשחת הארץ

מאיר הזהר

עד דלא אשתלים ה"ג (ש"ג). **כע**. לית חדוה קמיה על דאתאבידו וכו' אלא אינון גרמין ציש לגרמייהו דהא לא עביד צה דינא וכו' ה"ג בימי יהושפט וכן כלהו דהא וכו' ה"ג (ש"ג). **ל**. שצוה גורמים לישראל שהם מהפנימיות להתבטל מהחורה ומע"ע ודין הוא שיתבטלו מפניהם או"ה שהם מהחיצוניות ר"ל שיש להם אחיזה בחיצוניות (מ"מ). **לא**. שאין יחסא לפניו לאבד מעשה דידי קודם שנתמלא סאתם (ד"א). **לב**. חלק מנס יציאת מצרים היה זה שהמכות היה יותר מהכאוי להם (דע"ה ח"ב קלו ע"ב). **לג**. עי"ש הובא בסוף הספר. **לד**. עי"פ פירוש פקודי רסט ע"ב צאמצעיתא דהיכלא דא וכו' (יהל אור).

כג. מפני שהרשעים גורמים קושי דיניי ורציו הסיגים ומונעים שלימות הזווג העלון שעניינו ניסוס הגבורות שהיא השמחה השלימה כבוד יי"ן משמח ה"ה"ד ובאבוד רשעים רנה (מ"מ). **כד**. קמי דקב"ה ואי תימנא הא תנינן דלית חדוה קמי קב"ה כד איהו עביד ה"ג (ש"ג). **כה**. צאדס יש כח יפה לעלו מ"ן שהוא מציאות השמחה והרנה סגולתה המעלות התחתונים לעליונים והגבורות מתבססות, ולכן אחר עבוד המנוול נאמר ויעבור אליהם רוח על הארץ רוח תנחומין (מ"מ). **כו**. עי' לעיל נו ע"ב ועי' סנהדרין טל ע"ב וכן צמגילה י ע"ב ועי' לקמן קחא ע"ב (לש"י). **כז**. קיג ע"ב קחא ע"ב (הערת הזוהר). **כח**. או

תרגום

לפני האלהים, אם בני אדם חטאו, הארץ במה חטאה. אמר לו, משום שכתוב "כי השחית כל בשר את דרכו", כמו שנאמר, כדוגמא זו "ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה", אלא בני אדם חטאו. אם תאמר, הארץ במה, אלא עיקר הארץ הם בני האדם, והם משחיתים את הארץ והיא נשחיתת, והכתוב מוכיח, שכתוב "וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ".

בא וראה, כל חטאי האדם כולם השחתתם תלויה בתשובה, והחטא של שופך זרע על הארץ ומשחית דרכו ומוציא זרע על הארץ, משחית אותו ומשחית את הארץ, ועליו כתוב "נכתם עונך לפני", וכתוב בו "כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע". פרט לתשובה גדולה. וכתוב "יהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' וימיתהו ה'. והרי נתבאר.

אמר לו, למה הקב"ה דן את העולם במים ולא באש ולא בדבר אחר. אמר לו, סוד הוא, שהרי הם השחיתו דרכם בשביל שמים עליונים ומים תחתונים לא התחברו זכר ונקבה כראוי.* מה הם שהשחיתו דרכם, כדוגמא זו מים זכריים ונקביים, ועל זה נדונו במים, במה שהם חטאו. והמים היו רותחים ופושטים מהם את העור, כמו שהשחיתו דרכם במים רותחים, דין כנגד דין. זהו שכתוב "נבקעו כל מעיינות תהום רבה". הרי מים תחתונים. "וארובות השמים נפתחו", זה מים עליונים, מים עליונים ותחתונים.

***ומי** אלה המים העליונים, בינה, ומים תחתונים מלכות, ה"א עליונה ה"א תחתונה, וכאשר הם משחיתים, נסתלק י"ו שהוא זכר, ונשאר ה"א בה"א ומים במים.

רבי חייא רבי יהודה היו הולכים בדרך, והגיעו להרים גדולים, ומצאו בין ההרים עצמות בני אדם שהיו מאותם בני המבול, ופסעו שלש מאות פסיעות בעצם אחת. תמהו, אמרו, היינו מה שאמרו חברינו שהם לא היו פוחדים מדין הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב "ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו". מה עשו, היו סותמים ברגליהם את מעיינות התהום, ומים רותחים יוצאים ולא יכלו לעמוד בהם, עד שהיו נשמטים ונופלים בארץ ומתים.

"ויולד נח שלשה בנים וגו'". אמר רבי חייא לרבי יהודה, בא ואמור לך דברים ששמעתי בזה. משל לאדם שבא על אשה שמתעברת (פרי מעיה) בפעם אחת, ויצאו שנים או שלשה בנים, כל אחד

ספר הזהר

לפני האלהים אי בני נשא חטאין ארעא במה א"ל בגין דכתיב (שם יב) כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר כגוונא דא (ויקרא יח כה) ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה אלא בני נשא חטאין ואי תימא ארעא במה אלא עקרא דארעא בני נשא אינון ואינון מחבלין ארעא והיא אתחבלת וקרא אוכח דכתיב (בראשית ו יב) וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ:

תא חזי כל חטאוי דבר נש כלהו חבלותא דיליה תליין בתשובה וחטאה דאושיד זרעא על ארעא ומחבלא ארחיה ואפיק זרעא על ארעא מחביל ליה ומחביל ארעא ועליה כתיב (ירמיה ב כב) נכתם עונך לפני וכתיב ביה (תהלים ה ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע (בר בתשובה סגין) וכתיב (בראשית לח ז) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יהו"ה וימיתהו יהו"ה והא אתמר:

(א"ל אמאי דאין) [אמרי דאין] קב"ה עלמא במיא ולא באשא ולא במלה אחרא א"ל רזא הוא דהא אינון חבילו ארחייהו בגין דמיין עלאין ומיין תתאין לא אתחברו דכר ונוקבא כדקא יאות* מאן אינון דחבילו ארחייהו כגוונא דא מיין דכורין ונוקבי ועל דא אתדנו במיא במה דאינון חבו ומיין הוו רתיחין⁶ ופשטו משכא מנייהו כמה דחבילו ארחייהו במיין רתיחין דינא לקבל דינא הה"ד (שם ז יא) נבקעו כל מעיינות תהום רבה הא מיין תתאין⁷ וארובות השמים נפתחו⁸ דא מיין עלאין⁹ מיין עלאין ותתאין:

* **ומאן** אנון¹⁰ מיין עלאין בינה ומיין תתאין מלכות ה"א עלאה ה"א תתאה וכד אינון מחבלין אסתלק ו"ו דהוא דכר ואשתאר ה"א ה"א ומיין במיין:

רבי חייא ורבי יהודה הוו אזלי בארחה ומטו לגבי(ה) טורין רברבין ואשכחו ביני טוריא גרמי בני נשא¹¹ דהוו מאינון בני טופנא ופסעו תלת מאה פסיעין בגרמא חדא תוהו אמרו היינו דאמרו חברנא דאינון לא הוו מסתפי מדינא דקב"ה כמה דכתיב (איוב כא יד) ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו מה עבדו הוו [סתמין] [סתמין] ברגלייהו מבועי תהומא ומיין נפקין רתיחין ולא יכילו למיקם בהו עד דהוו נשמטין ונפלו בארעא ומייתין:

ויין לך נח שלשה בנים וגו' (בראשית ו י) אמר רבי חייא לרבי יהודה [לרבי חייא] תא ואימא לך מלי דשמענא בהאי מתל לבר נש דאעיל לנוקבא | דמעריא | ג' | איבא דמעחא | איבא דמעדיא | בזמנא חדא [ונפקין] תרין או תלתא בנין¹² חד מתפרשא

מאיר הזהר

ג. שאפי' הכתמים נעשו דיני' (כח"ו). ד. ס"ת (כח"ו). ה. אלין (דפ"ו). ו. י"ו (דפ"ו). ז. שמנלו בין ההרים הגדולים ענמות אנשי דור המבול שנשטפו לשם והיו רואים גודל קומתן ע"י ענמותם הגדולים שהיו מונחים שם (ד"א). ח. ג' גווי הקשת הם ג' בני נח היוצאים מן המציצה והם ג' מדות חג"ת שמהם מקבלת המלכות טיפה העליונה, ופי' שחג"ת נעשו ט"ד ומשם מהמוחין נאה

ה. גזירות ודין הקשה (כח"ו). מים התחמונים [הוו רותחים] וטעם הדבר לפי שהמיין תתאין הם ה"ג שהם אש ולכן היו חמין אלל מיין עלאין הם ה"ח ולכן המיין שירדו מלמעלה לארץ היו לנגים (מ"מ). חמימות מבול המים שבא עליהם היו כל כך רותחין עד שעורם נמק מנשרם מדה כנגד מדה שהם השחיתו דרכם כשכבת זרע רותמת כאומרו כמה דחבילו כו' (ד"א). ז. מלכות (כח"ו).

נה

דף סב ע"א²

ספר הזהר

תרגום

נפרד מהשני בדרכיו במעשיו, זה צדיק וזה רשע וזה בינוני. אף גם כאן שלשה קשרים של רוח הולכים ושטים ונכללים בשלשה עולמות. בא וראה, נשמה יוצאת ונכנסת בין הרי פירוד, ומתחברת הרוח בנשמה, יורדת למטה, מתחברת הנפש ברוח, וכולם (הולכים, ד"א יורדים) ומתחברים זה עם זה.

אמר רבי יהודה, נפש ורוח כלולים זה עם זה, הנשמה שורה בדרכיו של בן אדם, (וזה) והוא מדור סתום שלא נודע מקומו. בא אדם להיטהר, מסייעים לו בנשמה קדושה ומטהרים אותו ומקדשים אותו ונקרא קדוש. לא זכה ולא בא להיטהר, שתי דרגות פותחים, שהם נפש ורוח בו. אין בו נשמה קדושה (סיוע שלמעלה, וזה כפי דרכו), ולא עוד, אלא שאם יטמא, מטמאים אותו, והסיוע שלמעלה מסירים ממנו. מכאן והלאה כל אחד לפי דרכו.

מאחרא באורחיו בעובדיו דא זכאה¹ ודא חייבא ודא בינוני און הכא נמי תלת קטרי דרוחא' אזלין ושטאן ואתכלילין בתלת עלמין תא חזי נשמתא נפקאת ואעיל בין טורי פרודא² ואתחבר רוחא בנשמתא³ נחית לתתא⁴ אתחבר נפש ברוח⁵ וכלהו (אזלי) [נחתין] ומתחברין דא עם דא:

א"ר יהודה נפש ורוח כלילין דא עם דא נשמתא שריא בארחוי דבר נש (והאי) [והיא] מדורא⁶ טמירא דלא אתיידע אתרהא⁷ אתא בר נש לאתדכאה מסייעין ליה בנשמתא קדישא (ודכאן) [ודכיאן] ליה ומקדשין ליה⁸ ואקרי קדוש לא זכה ולא אתי לאתדכאה תרין [דרגין] פתחין דאינון נפ"ש ורו"ח ביה נשמתא קדישא לית ביה (סיועא דלעילא ודא כפום ארחיה) [ולא עוד אלא דאי יסתאב מסאבין ליה וסיועא דלעילא אעדיו מיניה מכאן ולהלאה כל חד לפום ארחיה]⁹:

תוספתא¹⁰

קשרים חזקים שלוחי הדין (של אותו צד). אנו פתוחי עינים, פתוחי אזנים, קול מהקולות יורד מלמעלה למטה, משבר הרים וסלעים. מי הם שרואים ולא רואים, אטומי אזנים סתומי עינים, לא רואים ולא שומעים, לא יודעים להשכיל, אחד שכלול שנים בתוכו, דוחים אותם החוצה, הם נדבקים בין (בו) באותם שנים, האחד אומן האומנים לא שורה (שמים) בתוכם, לא נכנסים בין ספרים קדושים, כל אלו של אומן זה, לא

קטורי רמאי דקסטורי דהוסטרא¹¹ | ס"א דההוא סטרא | אנן¹² פתיחן עיינין פתיחן אודנין קל (קלא) מן קליא¹³ נחית מעילא לתתא מתבר טורין וטנרין¹⁴ מאן אינון דחמאן ולא חמאן אטימין אודנין סתימין עיינין לא חמאן ולא שמעין לא ידעין בסכלתנו חד דכלילא בתרין בגווייהו¹⁵ דחיין ליה לבר אינון מתדבקן בין | ס"א ביה | באינון | אינון | תרי חד אומנא דאומנא¹⁶ לא [שריא] (שריין) | ס"א שוויין | בגווייהו לא עאלין בין ספרי קדישין כל אינון דאומנא דא לא:

מאיר הזהר

מולא של האדם ונקרא מולא דנשמה מבינה והיא אתכלילת במולא, דכל ג"ר נכללין במולא ונשמה כולל ג"ר (יהל אור). **טו.** משפטים דע ע"ב ויקרא כה ע"א (ד"א). **זי.** ואע"פ שכמה בחי הן בגר"י (יהל אור). **ית.** ע"י אריכות ביהל אור. **יט.** ענין מתניתין והמוספתות של הוהר הם מהקדמונים קוד שמו ברמו נפלא ומקדר הוהר קידרס להכריח הדרוש שעוסק בו. **ז"ה** וע"ש פירוש המוספתא זו באורן ובמק"מ (ג"א). **כ.** קשרים חזקים שלוחי הדין של אותו דר ור"ל הכרוז יולא מלמעלה כמבואר להבא ואותו כרוז הוא קשר אמין וחזק בין שלוחי הדין של דר השמאלי אשר משם השתלשלותם להזהיר בני אדם ואם לא ישגיחו אזי יענישוהו כל אחד ואחד כמעשה ידיו (ד"א). **כא.** זה תחלת דברי צעל המאמר (ד"א). **כב.** קול א' מן הקולות שלמעלה יורד למטה ומכריז ואותו קול משבר הרים וסלעים ואמר מאן אינון וכו' על אותם שדוחים נשמתם במעשיהם הרעים (ד"א). **כג.** הוא ס"א הנאחזת בזו"ן שהם ס"מ ונוק' הן יש להם אחיה צנפס ורות, אצל הגשמה מתבר אותם כמו הבינה שנק' עלנא דחירו, וכד אתגלייא על צנין אז מתבר כל הסט"א (והר ח"ג עו ע"ב) כן בגשמה, וס"מ נק' טורין ונקובין טנרין כמ"ש בתו"מ (דף עה ע"ב [ע"ד]) מאן נפש אויבין וכו' (יהל אור). **כד.** ר"ל הגשמה שכולל נפש ורוח כמו הבינה שכוללת בתוכה זו"ר מלבד זו"ר עממן כן הגשמה. ואמר בגווייה, שעד כאן מדבר בשרשם בספירות ועכשיו מתחיל מנר"י ששוקן בחור האדם (יהל אור). הגשמה שמתלבשת חוץ הרוח והנפש ובמעשיהם הרעים דוחים אותה (מ"מ). **כה.** הגשמה שהיא מבינה הנק' אומנא (מ"מ). אומן על כל האומנים מנא שהגשמה היא מתחמת כפא הכבוד שהוא הבינה שנקראת אומן כמ"ש לעיל כב ע"א וע"ש (ד"א).

הטיפה (מ"מ). **ט.** חס הוא מגבורה ונודע כי הסיגים יולאים מהגבורות כסוד מקום המשפט שמה הרשע, ולכן חס שלטה בו הקלי' ונעשה רשע ועליו אמר ודא חייבא ויפת הוא מת"מ ו"ש ודא בינוני (מ"מ). וכן נר"ן כי הגשמה אין לה חטא כלל והיא מסתלק אפילו קודם מחשבה של החטא וכל החטאים צנפס והיא מתלבשת כולה בקלי' נפש כי חטא ורוח אינו מסתלק ואינו מתלבש אלא נפס (יהל אור). **י.** שם היא הגשמה יפת רוח חס הוא הנפש מעשייה ששם מדור הקלי' (מ"מ). **יא.** ד' חיות צנמטורין ומשם יפרד חקת קפא ע"א פקודי רל"ד שם לו שני"ד הרי כתר (רמ"ו). ר"ל צעולם הבריאה שהוא עולם הפרוד כמ"ש צפ' בראשית (כדף כב ע"א) כד מטי לעלמא דפרודא כו' דא אדם דבריאה כו' ע"ש (יהל אור). ועייל בין וכו' - שנפקאת מהיכלא שביעאה ששם הוא עולם הייחוד, והפרוד מתחיל מהיכל הרלון ששם ד' ראשים אצל היכל ק"ק נכלל בצאלות כדוע, ושם בין טורי פרודי נחצבר ברות ששם תחילת היצירה (יהל אור). הגשמה יאלה מבריאה שרומות לבינה. "ואעיל בין טורי פרודי" פ"י שירדה ליצירה ששם הפירוד שהם הקלי' יותר מבריאה כנודע (מ"מ). **יב.** וחוה התקשרות רוחא בנשמתא ונפש ברות כי מלכות של בריאה כתר דיצירה וכן דיצירה צעשייה ושם המתצורות (יהל אור). שנתלבשה הגשמה שצאה מבריאה ברות שהוא דיצירה בידידתה שם (מ"מ). **יג.** ירדה לעשיה (מ"מ). **יד.** הגשמה כנר מתלבשה ברות ואינו נראה רק הרוח, וכשירדה לעשיה נתלבש הרוח צנפס והגשמה בחוץ הכולם (מ"מ). **טו.** הגשמה אינה מתלבש בגוף כלל רק מסייע מלמעלה ו"ש (יומא לט ע"א) אדם מקדש עממו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, (שבת קד ע"א) הבא ליטרה מסייעין אותו וחוה הגשמה שסייע אותו שנותנת לו והוא